

Yttrande över SOU 2024:43, Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning

Sammanfattning

Vansbro kommun, nedan kommunen, lämnar härmed remissyttrande över rubricerade betänkande.

Kommunen är positiv till att frågan om statens samverkan med kommunsektorn har genomlysts och analyserats. Kommunen är positiv till delar av utredningens analyser och slutsatser, men anser att grundläggande frågor inte besvaras eller besvaras på ett otillfredsställande sätt i betänkandet.

I fråga om möjligheterna till distansdeltagande vid kommunala sammanträden ställer sig kommunen positiv till betänkandets förslag.

Nedan utvecklar och förtydligar kommunen sina ståndpunkter gällande delar av betänkandet.

Synpunkter

Kommunen välkomnar att statens samverkan med kommunsektorn blir genomlyst och analyserad. För kommunerna är staten i dess olika organisationsformer en stor och viktig samverkanspart, en samverkanspart som också har vitt skilda roller.

Den genomlysning som upptar betänkandets större del innebär inte några överraskningar för kommunen. Både samverkansformerna och statens skepnad är ur ett kommunalt perspektiv omfattande; kommunens kontakter omfattar såväl departementen som en mångfald myndigheter. Styrinstrumenten omfattar allt från lagstiftning till olika former av dialogforum.

Kommunen kan konstatera att omfattningen av samverkan i sig innebär att det är svårt att både överblicka och prioritera, inte minst i en liten kommun, något som tidigare uppmärksammats av Statskontoret. Statens styrning av kommunerna har också blivit mer komplex och detaljerad.

Kommunen delar betänkandets uppfattning att det är viktigt att i all samverkan tydliggöra vem som tar initiativ, vem som styr och vem som ansvarar, men saknar

skarpa förslag för att nå dit. Statskontoret har under en följd av år konstaterat att den statliga styrningen av kommunsektorn ökar kraftigt. Bara sett till den mest formella styrningen sker årligen 30-40 lagändringar som får betydande påverkan inom området, samtidigt som bara enstaka åtgärder genomförs för att underlätta för kommunsektorn.

Givet ovanstående anser kommunen att det är önskvärt med mer långtgående förslag som tar sikte på statens organisation och arbetssätt. Uppfattningen idag är att många myndigheter har uppdrag som i hög grad ter sig liknande, samtidigt som det i värsta fall kan vara så att olika myndigheter har uppdrag som sinsemellan tycks motsatta. En högre grad av statlig samordning – mindre stuprör – vore ur det kommunala perspektivet önskvärt.

Den kritik som framförs mot SKR:s roll kan vara befogad ur ett strikt juridiskt perspektiv, men det är problematiskt att analysen inte tar sikte på att lämna förslag på hur SKR ska kunna formeras för att på ett bättre sätt möta de problem som lyfts. Det är kommunens uppfattning att SKR behövs och fortsatt kommer vara en viktig aktör i samverkan, både för staten, kommunerna och regionerna. Rollen behöver utvecklas, inte begränsas.

Länsstyrelserna är idag en viktig samverkanspart för kommunerna. Givet detta är det förståeligt att betänkandet lämnar förslag på att länsstyrelsernas roll i samverkan ska flyttas fram och stärkas ytterligare. Det vore önskvärt att fortsatt utreda rollfördelningen mellan länsstyrelserna och regionerna, där de senare sedan länge har ett regionalt utvecklingsansvar. Kommunen utesluter inte att regionerna kan vara bättre lämpade att utföra delar av de uppdrag som redan idag eller i förslaget ska utföras av länsstyrelserna.

För kommunen är det mest angelägna att staten anstränger sig för att samordna de många myndigheterna som har uppdrag som ibland är förvillande lika, ibland nästintill motstridiga. Intrycket är att samverkan mellan departement och myndigheter är bristfällig och att detta speglas i kontakterna med kommunsektorn. Om detta hör hemma i en utredning som den här aktuella, eller om det är ett arbete som statsförvaltningen behöver göra internt kan kommunen inte ta ställning till, däremot tror kommunen att de förslag som lämnas ovan kan leda mot en sådan utveckling.

I fråga om förslagen som gäller deltagande på distans, ställer sig kommunen positiv till utredningens förslag.